

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofje 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravištvo sta na mestnem trgu št. 10.

Lastnosti cerkvene glasbe.

(Po razlaganji kanonika **dr. Jakoba** v Regensburgu. Zapisal **J. L.**)

(Dalje.)

II.

Druga lastnost, katero mora imeti cerkvena glasba, je ta, da je z liturgijo v soglasji. Skladatelj mora imeti toraj vedno Cerkev pred očmi. Kdor bi si po lastni volji vstvaril glasbo brez ozira na liturgična pravila, bi zašel na ravno taka napačna pota kakor n. p. bogoslovec, kateri bi si osnoval lastno bogoslovje ne meneč se za nauk svete Cerkve. Liturgija je namreč umetniško delo, ki se odlikuje zlasti po svoji ednotni obliki. Vse, kar bi to soglasje kazilo, kazilo bi tudi lepoto liturgije. Glasba bi ne bila cerkvena, ako bi se na dolgo in široko raztegovala, kajti na ta način bi motila mašnikova opravila pri altarji. Prav je, da se poje ves tekst, nepopačen in neokrajšan, kakor je predpisan; v tem slučaju mora seveda tudi mašnik čakati pri *Gloria* in *Credo*, da se vse odpoje. Toda zadrževati ga z nepotrebnim ponavljanjem bi ne bilo družega, kakor motiti liturgijo. Dobro moramo vedeti, da je glasba zavoljo svete daritve in ne daritev zavoljo glasbe. Kar pa nij poglavitno, temuč le v pripomoček, da se božja služba bolj veličastno obhaja, mora služiti poglavitnemu t. j. liturgiji in mora biti ž njo v soglasji.

Vendar nij še zadosti, da se petje, ako hoče biti cerkveno, le po zunanje vjema z liturgijo: še neka druga, notranja zveza mora biti med obema, in ta notranja zveza se kaže 1. v melodiji in 2. v tonovih načinih.

1. V oziru melodije. Liturgija ima v glasbi svojo lastno melodijo, katera je od one modérne glasbe popolnoma različna. Melodija liturgične glasbe je namreč osnovana na podlagi govora, posvetna pa sloni na harmoniji ali na trizvoku, iz katerega je izrasla. Cerkvena glasba je po naravnem potu izpeljana iz človeškega govorjenja, je toraj melodična in samostojna; modérna pa izhaja na umetni način iz akorda, je toraj harmonična in nesamostojna. Pri prvi velja načelo: „Poj, kakor govoriš!“ pri drugi pa: „Poj, kakor igraš!“ Pri prvi je odločiven živi jezik, pri drugi pa mrtvi inštrument. Vsled tega ima cerkvena glasba iz govorskih povdarkov izhajajočo obliko ter je neumatična, modérna pa je bolj ali manj na glasbenem orodji zastavljena ter je inštrumentalna. V nobeni, tudi v najboljši knjigi, katera obdeluje skladoslovje (Compositionslehre), ne nahajamo navoda, kako naj se izumi lepa melodija,

ker vsaka teh knjig pričenja s harmonijo ali z akordom. Celó Marx, ki imenuje melodijo „das Lebenselement der Musik“, ne pozna druge kakor harmonično. Te misli pa nij bil znani Franz Schubert († 1828), ki trdi, da izvira melodija iz govora. In ravno zato, ker se je držal tega načela, imajo njegove pesni tako melodično bogatijo, da so povsod priljubljene. Na tem stališči je Cerkev od starodavnih časov. Svojega petja ni postavila na prisiljeno podlago, temuč dala nam ga je, kakor je izšlo iz njenih občutkov. Nij ga iskala v škali, temuč v deklamaciji. Vzemimo si n. pr. za izgled svetopisemske besede „*Ego sum resurrectio et vita.*“ (Jaz sem vstajenje in življenje.) Ta izrek Gospodov se rabi kot antifona za *benedictus in officio defunctorum*. Koralna melodija je naslednja:

Jelite, na prvi pogled nič posebnega? Vse se giblje v tako skromnih intervalih, največja stopinja je mala terca. In vendar je naslikan tako lepo pomen besedi. *Ego* — Jaz, ki to govorim, Gospod življenja in smrti — *sum resurrectio* — sem vstal po svoji oblasti iz groba in sem sedaj tudi vam vstajenje; pa ne samo vstajenje — *et vita* — temuč tudi večno življenje. Pomenljive besede pa tudi pomenljiva melodija! Kako pravilen povdarec je na vsaki besedi! V koralu naj toraj zajemajo cerkveni skladatelji tvarine za svoja dela, našli je bodo v preobilni meri. Toda razumeti morajo najpoprej tekst; ako pa ne znajo latinskega jezika, jim ne ostane družega, kakor prositi kakega g. duhovnika, da jim razloži pomen in pravilni naglas neznanih besedi. Ironija bi namreč bila, v glasovih izraževati to, česar v pomenu ne razumem.

Da bode cerkvena glasba z liturgijo v soglasji, se mora vjemati ž njo.

2. V oziru tonovih načinov. Gotovo ne bode odveč, ako izpregovorimo kratko o njih. *) Razum nam bode polajšal naslednji obrazec, ker bomo imeli veliko bolj jasni pregled o vsi sestavi.

I. ton (dorični)	s končnico D,	z dominantó a.
2. " (hipodorični)	" " D,	" " f.
III. " (frigični)	" " E,	" " c.
4. " (hipofrigični)	" " E,	" " a.
V. " (lidični)	" " F,	" " c.
6. " (hipolidični)	" " F,	" " a.
VII. " (mixolidični)	" " G,	" " d.
8. " (hipomixolidični)	" " G,	" " c.
IX. " (eolični)	" " A,	" " e.
10. " (hipoeolični)	" " A,	" " c.
XI. " }	nista v rabi.	
12. " }		
XIII. " (jonični)	" " C,	" " g.
14. " (hipojonični)	" " C,	" " e.

*) Znabiti o priložnosti bolj natanko.

Iz tega se razvidi, da so njihove š kale (brez $\sharp$ in $\flat$) na podlagi glasov D, E, F, G, A, C. Rimske številke, ki so neenake, zaznamujejo izvirne (avtentične), arabske pa, ki so enake, zaznamujejo izhajajoče (plagalne) tonove načine. Ednajsti in dvanajsti ton, katera bi morala imeti *finalo* H, nista v rabi, ker bi imela v kvinti dva velika pol-tona, v kvarti pa nobenega. V praksi imamo tedaj samo 12 tonovih načinov, ne 14. Stari teoretiki so poznali le prvih osem. Še le Glarean († 1563) omenja dodekakordon t. j. princip o dvanajsternih tonovih načinih.

Stari skladatelji niso še nič vedeli o našem modérnem *Dur* in *Moll*. Držali so se v cerkvenih skladbah strogo diatonike, katere se drži Cerkev še dandanašnji v koralnih napevih. Po pravici zahtevamo toraj od cerkvenih skladateljev, da naj se soznanijo s starimi tonovimi načini, da dobro poznajo določivna znamnja posameznih in da jih ne zamenjujejo med seboj. Sicer bi jih zopet zadelo očitiranje Janeza XXII.: „*Tonos nesciunt, quos non discernunt, imo confundunt.*“ (Ne poznajo tonovih načinov, ne ločijo jih med seboj, dà! mešajo jih celo družega z drugim.) Glasba toraj, ki se ne ravna po pravih starih mojstrov, temuč ima modérno glasbo pred očmi, njene modulacije in celo njeno kromatiko, ne more biti cerkvena.

Tu pa ne smemo ugovarjati: „Stari kromatike niso poznali, če bi jo bili poznali, bi jo bili tudi rabili.“ To more trditi le tisti, komur je neznan zgodovina cerkvene glasbe. Znano je namreč, da so skladali stari kakor se bere „*chromatico more*“, toda ne za božjo službo, ampak v posvetnih napevih p. v madrigalih. V cerkvenih skladbah so bili pa tako strogi, da še 13. (joničnega) tona niso hoteli rabiti, ki je podoben našemu *Dur-u* z velikima pol-tonoma med tretjo in četrto ter med sedmo in osmo stopnjo. Sklep z glasovi *f-e-d-c* so imeli za trivialen, zato imenujejo jonični ton „*tonus rusticus*“ (kmetiški).

Po moči smo toraj dokazali, da mora biti cerkvena glasba z liturgijo v soglasji 1. v oziru melodije in 2. v oziru tonovih načinov. Sedaj pridemo k tretjemu odstavku.

(Konec prih.)

O namenu cerkvene glasbe.

Spisal Fr. Govekar.

(Dalje.)

Umetniški izdelek more imeti vse one organske tvarine in podobe, da ga posamezni deli gledé celote oživljajo, a potem je vspeh in učinek tak, kakoršnega zamoremo pričakovati od dovršene celote. Šušmarija je pa mehanična podoba ali tvorba, brez skupnega življenja in vspešnega vtisa.“ Ne da bi podajal ideji lepe oblike, podaja jej (ako se dobro vrši) le mimgredoče oblike. „Več jedra, pa manj umetnosti!“ kliče Shakespeare v Hamletu. Ako stopimo v veličastno ozališano hišo božjo, recimo v gotiško, dozdeva se nam, da smo vsi nekako drugačni, zavoljo skupnega vtisa, ki ga je na nas provzročila izborna zgradba. Velika, visoka in barvana okna s svojo pohlevno in spreminjajočo se svitlobo čarobno razsvitljuje tihe prostore, ter razširja nekako skrivnostno atmosféro, katera nas vabi in sili k zbrani, tihi molitvi.

All naj cerkvena glasba vtis provzročuje?

To provzročuje skupno vsa celina, ne da bi se na to posebno ozirali; tudi nij treba med molitvijo posameznosti opazovati. Tako naj deluje tudi cerkvena glasba. Heinze je hvalil neko izborno cerkveno kompozicijo: da ona sega v srce in dušo poslušalca, ne da bi ta to zapazil. S tem je hotel baje reči, kakor bi se reklo o krasni sliki, da ni videti barv. K temu opomni Ed. Hanslik v referatu o veliki Palestrinovi maši tako-le: „V tem smislu imamo v Palestrinovih mašah ideal prave cerkvene glasbe; one so ljudstvo, spremenjeno v glasbo. Harmonično, kakor kristal čisto se giblje enakomerno; nobeden oddelek in napev ne mika, nobeden *ritmus* nas ne podkupi, zbor ne pretrguje samospevov in nobena barva ne predstavlja glasú inštrumentov. — Tudi pesnik pravi, da se v „omejenji“ pokaže mojster in filozof Herbert opominja: „Ravno tam, kjer gre za to, naj več pokazati, kjer tako rekoč umetnost odstopiti ne more, da ne bi pokazala kar je njej lastnega, je osobito pravi umetnik za-se pri nabožnih rečeh najstrožji in trši, dovoljuje si najmanj, ter ne sega v ptuje olupšave.“ (R. Zimmermann: Geschichte der Aesthetik.)

Res je, da je umetnost po Lessingovih besedah (Laokoon) v novejši dobi več pridobila vsled nje na korist pomnoženih pomočkov; a vsikdar in povsodi velja pravilo: „Nikar se ne prenaaglit!“ — Kjer se to važno pravilo prezira, tam se takoj pokaže znašanje in šopirjenje, kar je pravo znamenje propada vsake umetnosti. Ako je vtis namen, ne pa pomoček, potem hodimo z glasbo rakovo pot. Kar je rekel Göthe o starih in modérnih klasikih, velja tudi o klasikih na glasbenem polji: „Oni predstavljajo bitje in navzočnost, mi dovoljujemo efekt, oni strašno, mi tudi; oni prijetno, mi tudi. Iz tega pa izvira vse prenapeto, vse ponarejeno, vsa kriva igra, ves napuh in vsa šopirnost. Kajti, kdor dela efektno zaradi efekta, nikdar ne ustreza niti zadostuje.“

Tudi glasbi veljajo te besede. Ona, ne da bi se duševno izrazila, išče le zunanosti in materielnosti; to naj bode v komiki in humoristiki dovoljeno. Cerkevna glasba ne sme predstavljati potresa, viharja, nevihte, bliska, toče itd., kar se je dostikrat v starejih kompozicijah provzročevalo. Tako in enako naj glasba le mimo gredé opomni in sluti, „kakor cvetice s svojim čvrstim zapiranjem in odpiranjem, ter s svojo vonjavo vreme in dobo dneva napovedujejo.“ (Jean Paul: Vorschule der Aesthetik.)

Znašanje in šopirjenje na polji cerkvene glasbe, je pregreha zoper cerkev. Cerkev uči in priporoča krepost in zmernost v vsem, tedaj tudi pri cerkveni glasbi. Dr. Witt pravi: „Ako nam cerkev predstavlja trpljenje našega Zveličarja, tedaj veje v njenih pesnih vsikakor globoka žalost, a ona vendar ne predstavlja bolesterne smrti na križi z mesenimi občutki. Resnoba pravega cerkvenega petja je brez otožnosti in nje bolest brez obupnosti. Radost cerkve je mirna in pri vsi njeni ognjevitosti in gorečnosti mirna, kakor je tudi žalost cerkve mirna in pri najgloblji žalosti vsikdar polna upanja. Kakor kaže cerkev pri svoji žalosti na spravo, je tudi njena radost mirnejša, oziraje se na človeško sužnost in slabost naše umrljive narave. (Flieg. Bl. 1873. Thibaut. Über die Reinheit der Tonkunst.) (Dalje prih.)

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih l. 1886. (po direktoriji ljubljanske škofije.)
(Dalje.)

7. marcija. 3. predpepelnična nedelja (*Dom. in Quinquagesima*), 2 cl. *De ea*, sem.
14. marcija. 1. postna nedelja (*Dom. I. Quadrages.*), 1. cl. *De ea*, sem.
19. marcija. Sv. Jožef, spoznovalec, ženin B. D. M. (*S. Joseph, Sponsi B. M. V.*), dup. 1 cl.
21. marcija. 2. postna nedelja (*Dom. II. Quadrages.*), 2 cl. *De ea*, sem.
25. marcija. Oznanenje B. D. M. (*Annuntiationis B. M. V.*), dup. 2 cl.
28. marcija. 3. postna nedelja (*Dom. III. Quadrages.*), *De ea*, sem.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

Regensburg 23. febr. — Vže je preteklo tri mesce, kar bivam v tukajšnjem mestu in v tem primeroma dolgem času so bila moja poročila nekoliko bolj kratka in površna. Odpustite, g. vrednik, to malomarnost, ki nij zadolžena temuč opravičena po preobilnih opravkih. Tudi tukaj veljajo besede: „*Ecce nunc tempus acceptabile*“ ali kakor me spodbuja v prijateljskem pismu eden Vaših liturgičnih cecilijancev: „Le še rečem, dobro porabi ondi lepo priliko in dragi čas . . .“ Ta prijazni opomin enega naših prvih buditeljev, ki je bil vže popolnoma soznanjen z reformo cerkvene glasbe, ko sem se bavil jaz še z navadnim muziciranjem — je gotovo vreden premisleka. Vendar naj Vam pa današnji nekoliko daljši dopis nadomesti to, kar je bilo doslej premalo.

Kakor je sploh po šolah navada, da ima vsak učenik svoj predmet za najimlenitniši, tako je tudi tukaj. Koral, njegovo spremljevanje z orglami, tematična izdelovanja, slovstvo in zgodovina cerkvene glasbe, kontrapunkt, različni navodi za pevski poduk — vse to se križa od dne do dne v šolskih urah in v domačih nalogah, da preide teden za tednom in da ostaja prav malo prostega časa. In ko vidi človek, kam da so dospeli vže drugi v tej reči, mu v začetku skoraj zmanjkuje poguma, ker spozna, da je še daleč za njimi. Ur imamo v šoli večjidel le tri na dan, ker nam vzamejo ostali čas pismene naloge. Praktičnih vaj nimamo veliko, temuč le bolj teorijo. Najhujše se je nekaterim godilo z igranjem partitur in z njihovo transpozicijo. Za partiture rabimo le skladbe „starih“ iz Pa-lestrinove dobe. Nahajajo se v Proske-jevi „*Musica divina*“ in so pisane vse v starih ključih. Večina tukajšnjih slušateljev je imela že vajo v njih, trije smo bili pa novinci v tej stroki. Zato je bil silno mučiven začetek, ker smo bili navajeni le modérnega g- in f- ključa, katera imenujejo tukaj bie *Altezeitliche Klänge*. Sedaj se nam je obrnilo na boljše, akoravno nismo še popolnoma trdni.

Nekako tako, če tudi precej lažje, je tematična obravnava koralnih motivov, v kateri podučuje stolni organist g. Jožef Hanisch, starček pri 75 letih, toda še popolnoma čvrst po duhu in telesu. On ima zlasti orgle popolnoma v svoji oblasti; tukajšnji ojstri kritiki ga prištevajo prvim improvizatorjem in pravijo o njem šaljivo, da je zraščeen z diatoniko v spremljevanji gregorijanskega koral. Pri njem smo harmonizovali najpoprej š kale v triglasnem stavku, potem čveteroglasno, sedaj pa izdelujemo tematično koralne melodije iz „*ordinarium missae*.“ Pri njegovi uri prideta vselej le dva na vrsto, ker vsako nalogo sproti popravlja.

Posebno zanimivo je razlaganje kanonika dr. Jakoba. On ima liturgijo, zgodovino cerkvene glasbe in estetiko. Gladko mu teče resnobna beseda celo uro; govori bolj počasi, da vsak lahko spiše. Nikoli se mu ne spodtakne v govorjenji; vsak stavek dovrši pravilno do konca, kakor da bi bral iz knjige. Da mu je tako znana zgodovina cerkvene glasbe, izvira najbolj odtod, ker je varuh (kustos) velike knjižnice, ki je v škofijski palači. Ustanovil jo je ranjki Proske ter jo volil milostljivemu g. škofu. Kar je Proske na svojem daljnem potovanji za cerkveno glasbo važnega dobil, pridobil si je, ako je bilo le mogoče, za knjižnico, ker je bil gmotno podpiran od bavarskega kralja. Zato je ta knjižnica prva za ono v Monakovem in v Berolinu.

Nekako najbolj hitro tekó ure pri g. Haller-ji, ker nam jih večkrat osolí s kakimi krepkimi opazkami. On je pevovodja pri stari kapeli (velika cerkev s kolegiatnim kapitulom blizo stolnice). Znan je kot izvrsten kontrapunktist. Njegove skladbe so tukaj zelo priljubljene in sploh vže po mnogih krajih razširjene. Kontrapunkt razlaga po Fux-ovi knjigi: „*Gradus ad Parnassum sive manuductio ad compositionem musicae regularem*“. Knjige je prestavil profesor Bellerman v Berolinu v nemški jezik.

Stolni kapelnik g. Rauscher nam analizira vsak teden skladbe, katere se pejejo dotično nedeljo ali praznik v stolnici. Rauscher ima mnogo tehnične spretnosti in je posešno dober tenorist. Kolikor mu še manjka skušnje (on je še le dve leti duhovnik); pridobil si je bode s časom vedno več. Pri prof. Renner-ju pojemo *graduale*, *vesperale* in *psalterium*.

Pravi vodja šole pa je g. Haberl, ki je veččak v koralu in v njegovi zgodovini ter cerkveno-glasbeni pisatelj prve vrste. Po njegovem prizadevanji se zida sedaj novo poslopje na lepem kraju zunaj mesta, kamor se bode preselila šola vže v šolskem tečaju 1886/87. Ravno te dni pa je odpotoval v Rim, kjer se bode mudil dva mesca v preiskavanji glasbenih teoretikov 10. in 11. stoletja. Zato je hitel sedaj z razlaganjem, toda dal nam je mnogo dela za čas svojega bivanja na Laškem in nam preskrbel tudi učenika za violino.

Omeniti je treba še velike knjižnice, katera je v šoli. Tu so vse skladbe in vsi glasbeni spisi, ki so sprejeti v društveni katalog. Vsak drugi dan dobivamo druge skladbe v pregled, katere se potem v šoli recenzirajo. Tudi glasbenega orodja je obilno na razpolaganje. Pomislite g. vrednik, šest klavirjev in pet harmonijev je v hiši, ki se glase od jutra do večera. Dobro, da je vsaj po noči mir, ker se pred sedmo uro zjutraj in po desetih zvečer ne sme igrati.

Ob nedeljah in praznikih hodimo po različnih cerkvah k službi božji. Pri sv. Emeranu, kjer je duhovnik (!) Niedermaier pevski vodja, je sicer petje v oziru tehnike izvrstno, posebno prijetni so deški soprani, toda v oziru liturgične pravilnosti je veliko pomanjkljivega. Sliši se malo koral, toliko več pa instrumentiranih maš. Pred dobrim mesecem je bilo tukaj slovesno mrtvaško opravilo pri pogrebu knjeginje Thurn-Taxis. Črno mašo je imel milostljivi škof sam. Pevski zbor je bil pomnožen z bogoslovci, s stolnimi pevci in — s celim gledališkim orhestrom. Peli so veliki *Requiem*, katerega je zložil Rheinberger, profesor na konservatoriji v Monakovem. Mislite si na koru kakih 100 izvršujočih oseb z vsemi mogočimi instrumenti in cenili bode vsaj nekoliko šum in vriš, kateri se nikakor ne zlaga z mirom in pokojem, gi ga želimo vrnim dušam. Orhester je zatopil s svojimi tromboni in s tubo mnogokrat vse glasove. Dečki so morali peti večkrat $\bar{g}$ in $\bar{a}$, pa se niso nič slišali. Ta Rheinberger-jev *Requiem* je sicer (po sodbi strokovnjakov) izvrstno instrumentiran, toda v oziru petja tek glasov ni naraven, ker se rabijo mnogokrat zmanjšani četverozvoki, kateri pač dobro služijo za modulacijo, toda delajo silo človeškemu glasu. Zraven tega je tekst preveč modérno-dramatično preoblečen; *introitus* in *offertorium* sta pa tako raztegnjena, da smo milovali milostljivega g. vladiko, ker ja moral tako dolgo čakati. Pevovodja je menda pozneje od ravno one merodajne strani vže toliko izvedel, da bode zanaprej nekoliko bolj vedel ločiti cerkveno od ne-cerkvenega.

Naj zadostuje za danes. O priložnosti kaj več o stolnici itd.

J. Lactišar.

St. Vídska gora na Goriškem, 20. febr. — Iz raznih krajev dohajajo v „Cerkv. Gl.“ vesele vesti, kako tu in tam vrlo napredujejo v cerkveni glasbi, le iz našega kraja, dragi „Glasbenik“, nisi o tem sprejel nobenega poročila. Zatoraj sem se namenil jaz na kratko popisati, kako se je pri nas začelo, gojilo in do zdaj razvilo cerkveno petje v smislu sv. cerkve.

Vže leta 1881. so naš č. g. župnik zbrali 8 pevcev (tri ženske in 5 možkih) ter so jih začeli podučevati v cerkvenem petji. Ni dolgo trajalo, da se je pokazal napredek. Peli smo že: Ant. Foerster-jevo *Missa in hon. st. Caeciliae*“, Schweitzer-jevo „*Kind-Jesu Messe*“, ter veliko pesni iz „Cerkv. Gl.“, in iz P. Ang. Hribarjevih zbirk. Toda, to petje ni dolgo trpelo. Naš komaj ustanovljeni mešan pevski zbor je razpadel zaradi neljube sloge.

V zadregi smo ustanovili možki zbor, ki je štel 8 pevcev in smo se s težavo navadili Ant. Foersterjeve „*Missa in hon. st. Jacobi*“, in večinoma vse pesni iz „Cerkv. Gl.“ in iz Hribar-jeve zbirke, za možke glasove. Ali žalibog tudi s tem zborom ni šlo, kakor bi bilo želeli. Nesrečna nesloga in neustrajnost ga je v zopet kratkem razrušila.

Leta 1884. so začeli zopet č. g. župnik podučevati z začetkom šolskega leta šolsko mladino pravilno po sekiricah. Iz te so odbrali 6 najboljših deklic od 10 do 12 let starih, k njim so pridružili še 2 tenorista in 3 basiste. V tem novem zboru pojemo sledeče skladbe; latinske maše: 1. „*Missa in hon. Ss. Infantis Jesu*“, Joh. Schweitzer; 2. „*Missa in hon. s. Caeciliae*“, Ant. Foerster; 3. „*Missa Jesu Redemptor*“, Adolf Kajm; 4. „*Missa in hon. Angelorum Custodum*“, Joan Schweitzer; 5. Preis-Messe „*Salve Regina*“, G. E. Stehle; 6. „*Missa in hon. s. Caeciliae*“, H. Wiltberger. *Credo*, koral. 7. „*Missa pro defunctis*“ P. Ang. Hribar. *Graduale* in *Offertorije* pojemo iz „Cerkv. Gl.-a“ in iz „*Lauda Sion*“.

Lavretanske latinske litanije od Mih. Haller-ja in Ant. Foerster-ja iz „Cerkv. Gl.“ Iz Cecilije pojemo vse iz 1. in 2. dela, kakor nam nanese. Omenjene skladbe pojemo kolikor je mogoče po dinamičnih znamenjih. Zgoraj omenjene deklice so se pa tako na note izučile, da homofonne in bolj lahke polifonne skladbe skoraj brez pogrškov na prvi pogled pojejo.

Kakor vidite g. vrednik, da, ko bi bili hitro od začetka tako začeli, kakor smo pred dvema letoma, bi bili lahko že precej daleč. Kjer je pa s prvega nam tako narobe šlo, še nam marsičesa pomanjkuje. Znaprej se bomo učili najbolj potrebnih skladb, kakor *gradualov*, *offertorijev* in zlasti koral. Upam, da se ta zbor ne bo razrušil in Bog daj, da Vam prihodnjic zopet kaj veselega poročim.

Janez Laharnar,
organist.

Vljudna prošnja

do preč. gg. duh. pastirjev Ljubljanske škofije.

Naša Kranjska ima sina, katerega šteje glasbeni svet med velikane té stroke. Žalibog, da je ravno v svoji domovini malo, premalo poznan, bodi si gledé njegovega življenja, bodi si gledé njegovih skladb, katere strokovnjaki stavijo v isto vrsto, kakor one „kneza glasbe“ — neumrljega Palestrine. Ta naš rojak zove se **Jakobus Gallus** (Nemci imenujejo ga tudi Hand'l ali Händ'l). O njem se vé le toliko, da je bil rojen na Kranjskem l. 1550., bil kapelnik olomuškega škofa Stanislava Pavlovsky-ga, potem kapelnik cesarja Rudolfa II. v Pragi, in da je ondi umrl l. 1591, komaj 41 let star.

Kraj in dan njegovega rojstva nijsta znana. In prav to nam daje povod, da one preč. gg. duhovne pastirje, kateri so na starih župnijah in imajo v svojem arhivu krstne knjige, segajoče vsaj do leta 1550, prav ljudno prosimo, naj blagovolijo pogledati vanje ter poiskati v njih; morda najde kdo našega Jakoba Gallus-a. Bržkone se v nobeni matriki ne nahaja pod imenom „Gallus“, ampak kot domači „**Petelin**“, katero imé je po vsej naši deželi znano. V prejšnjih časih so namreč učenjaki in umetniki radi svoja imena latinili, n. pr. Voglar (Ogljar) — Carbonarius, Schulz (Župan) — Praetorius, Schütz — Sagittarius.

Ako se komu posreči „Petelinov“ rojstni kraj, ali morda kaj družega o njem najti, naj nam blagovoli priobčiti; jako hvaležni mu bomo mi in ves glasbeni svet.

Vred. „C. Gl.-a“.

Razne reči.

— „*Musica sacra*“ poroča iz Rima, da so sv. oče Leon XIII. monsg. Jänig-u dovolili ustanoviti do prihodnje jeseni nov kolegij za kakih 12 gojencev iz raznih laških škofij. Ti se bodo učili bogoslovja in modroslovja ter se še posebno izobraževali v pravi cerkveni glasbi, da bodo, kadar se po dokončanih študijah povrnejo domu, ondaj mogli delovati kot vodje cerkvenih zborov in apostoli cecilijanstva. Novi kolegij se bode imenoval „*Collegium Nepomucenum*“; vodjo so mu že imenovali sv. oče sami dr. Kajetana Millunzi, profesorja ter vodjo nadškofijskega semenišča v Monreale (Sicilija). Odprl se bode dné 4. novembra. Sv. oče so svojo željo izrekli, naj bi se z izobraževanjem duhovnikov v sveti glasbi polagoma vsa Italija pridobila za reformo; kardinal-pokrovitelj „Cecil. društva“, Bartolini pa namerava poslati list do vsih italijanskih škofov s prošnjo, naj pošljejo novemu kolegiju dobro nadarjenih kandidatov.

— Važna novica je tudi ta, da je prevzv. g. škof in apost. vikar za Južni Šantong na Kitajskem, Janez Krst. Anzer sklenil, „Cec. društvo“ v svoji misijonski škofiji vpeljati. Predsednik mu bode g. T. Bucker. Nekoliko cecilijanskih zborov je že zdaj v Kini in v glavni postaji Puoli se že pejejo lahke večglasne maše in koral, kar Kitajcem nad vse dopada. — Tudi v Indijo se „cecilijanskemu petju“ pot pravlja.

— „Krščanska akademija“ v Pragi je dné 22. nov. slovesno obhajala desetletnico svojega obstanka. Pontifikalno mašo je služil prevzv. g. nadškof, grof Schönborn; vdeležel se je slavnosti tudi prevzv. škof brnski, g. dr. Fran Bauer, ki je bil nalašč za to v Prago prišel. Cerkveno petje je oskrbovala pevska šola sv. Cirila pod vodstvom gosp. Fr. Chlum-a in sicer *Missa brevis* zl. Palestrina; spremenljive pevske molitve pri sv. maši pa so bile koralne.

— Deželni zbor solnograški je tamošnjemu „Cec. društvu“ dovolil 50 gl., da jih porabi za orglarski nadaljevalni kurz, ki se ima napraviti prihodnje poletje v Solnogradu. „Es ist zwar nicht viel, aber es freut einen doch!“

— Prevzv. nadškof v Rheims-u (Francozka) je duhovnim konferencam za l. 1886. dal izdelati nalogo: O dolžnostih mašnika in zlasti župnika gledé cerkvenega petja, t. j. 1) mašnik je dolžan, cerkvenega petja se priučiti in ga razširjati. 2) Zakaj je cerkv. petje propadlo in zakaj ga je verno ljudstvo zanemarjalo? 3) Kako bi se dalo cerkv. petje najboljše razširjati? 4) Koliko je koralno petje več vredno memo godbe, zlasti v kmečkih srenjah?

„*Lyra ecclesiastica*“, cerkv.-glasbeni mesečnik za Irsko, ki je bil konci l. 1884. nehal izhajati, je začetkom tekočega leta zopet oživel. Namesto 11. letnika „*Caecilienkalender-a*“ je dal č. g. Fr. Ks. Haberl natisniti „*Kirchenmusikalisches Jahrbuch*“ (1. letnik). Nova knjiga se loči od prejšnjih le po naslovu in po tem, da nima „pratika“; oblika in notranja vrednost je ista ostala. Dobiva se v katoliški bukvarni iztis po l m. 20 vin.

Oglasnik.

„**Cecilijansko društvo za goriško nadškofijo**“ je izdalo in založilo I. zvezek **cerkvenih pesni**, nabranih med slovenskim narodom, kot darilo svojim udom. Iz globokega propada cerkvene glasbe v južnih deželah se ne dá hipoma obrat k boljšemu pričarovati; sploh živimo v času prehoda ali reformovanja. In iz tega uzroka bode povsodi dobro došlo onih 16 pesnic, katere izvirajo sicer iz časov, ko je začel dober okus pešati; a vendar so še mnogo boljše (akoravno imajo z nemškimi tako imenovanimi „narodnimi“ popevki enacega duha), nego veliko število „priljubljenih viž“, za katere žalibog! še metle ni, ki bi jih iz božjih hiš iztirala. Božičnih je 7, postni 2, velikonočni 2, Marijinih 5. Te pesnice sta harmonizovala popolnem pravilno gospoda Fajgelj pa Kokošar, oba poklicana, da širita na Gorškem ljubezen do edino prave cerkvene glasbe! Častitamo. Cena „Cerkvenim pesnim“ (I. zvezek) je 80 kr. s poštnino vred, in se dobivajo pri M. Coppag-u, knjigarji v Gorici. Sezite po njih do zadnjega iztisa!

Pridana je listu 3. števil prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.